

*Ilie NASU, conferențiar universitar, doctor,
Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Moldova*

Summary: *In the article "Inclusive education: quality in perspective" Mr Nasu brings up for discussion the problem of ensuring the quality of the inclusive education which has been recently introduced in the educational system of the Republic of Moldova.*

Ensuring the quality of the inclusive education or implementing the education for children with special educational needs (SEN) in the framework of the general education depends on many components: on the elaboration, organisation and promotion of the educational process, on the material basis of the educational institutions, on the training and encouragement of the teachers for this activity, on the preparedness/contribution of the family, parents, society for solving this current social problem.

The introduction of the inclusive education in the framework of the general education without ensuring at least the basic elements, on which the quality of this education depends, can compromise the success of the education and deteriorate the image of the general education.

Calitatea învățămîntului, unul din componentele de bază a sistemului de învățămînt din Republica Moldova la etapa actuală, devine obligatorie în mod automat și pentru educația incluzivă sau realizarea învățămîntului pentru copiii cu necesități educaționale speciale (CES), introdusă recent în sistemul de învățămînt general.

Evident, că asigurarea calității în clasa ordinară și în clasa unde avem copii cu CES, doar la prima vedere poate fi apreciată ca o situație identică, dar în realitate sunt două situații absolut diferite și trebuie precăutate în mod diferențiat - fiecare în parte.

La momentul actual, educația incluzivă este realizată, la părerea noastră, mai mult datorită impunerii administrative, fiind însoțită de un șir de lacune, care mai devreme sau mai târziu, va trebui să le înlăturăm/corectăm pentru a asigura calitatea necesară a

procesului instructiv – educativ pentru această categorie de elevi, pentru asigurarea calității activității școlii în întregime.

Paralel, vom semnaliza faptul de nedumerire și nemulțumire, pentru atmosfera introducerii educației incluzive însoțită de tăcerea/ teama de a discuta în public despre neajunsurile, lacunele acestei incluziuni, care, evident, mai devreme sau mai târziu va fi necesar de înlăturat, iar cea ce este mai periculoasă din această situație este faptul că cadrele didactice suferă greutățile suplimentare având teamă de administrațiile școlare, care la rândul lor se tem să deschidă gura în fața conducătorilor de la direcțiile raionale de învățământ, iar ultimele în fața autorităților republicane-un cerc vicios, care sugrumă în perspectivă starea de spirit și încredere a personalului pedagogic din republică.

Un înțelept a spus cu dreptate, că atunci când noi recunoaștem greșelile noastre devenim mai miteoși, mai dezvoltați, deoarece recunoscând greșelile noastre dovedim că astăzi suntem superiori situației de ieri când am săvârșit acele greșeli.

Din păcate, la momentul actual observăm tot mai des un fenomen în societatea noastră, care poate fi nominalizat ca o boală socială a celor aflați la conducere, nu numai din sfera învățământului, dar mai ales, credem noi, din sfera decizională, care se manifestă în impunerea subalternilor condițiilor ultimative de a îndeplini indicațiile lor de la conducere într-un mod obligatoriu cu rezultat pozitiv, presupunându-se că indicațiile date sunt ideale și condițiile de realizare sunt de asemenea ideale, ceea ce în realitatea vieții de toate zilele de multe ori sunt o simplă utopie.

Realizarea educației incluzive la etapa actuală, constatăm, că suferă de aceeași meteahnă, fiind implementată cu orice preț-cu rezultate pozitive, neglijând, trecând cu atenția lacunele care există permanent și, care sunt suportate de către cadrele didactice, administrațiile instituțiilor de învățământ, aducând un prejudiciu serios activității școlii, imaginii ei în societate.

O trecere în revistă și discuția lacunelor existente cu căutarea soluțiilor optime de depășire a lor, la părerea noastră, ar ameliora simțitor situația destul de încordată a stării de lucruri legată de realizarea educației incluzive în școli.

În primul rând, trebuie de recunoscut, că arhitectura școlilor, construite în veacul trecut nu presupunea elementele necesare pentru deplasarea copiilor cu dificultăți locomotore. Actualmente au fost amenajate pandusuri la intrarea în școală, dar mai există cazuri în care elevul este dus în clasă de studii la etaj de către profesor în brațe-o situație inadmisibilă și degradantă, dacă mai precizăm, că cadrul didactic nu are nici un stimul material la salariu pentru munca sa de hamal.

Viceele, cantinele, locurile de acomodare publică, de asemenea, nu corespund necesităților acestor copii, iar Ministerul Educației, Guvernul nu au alocat și nu au planificate surse necesare pentru procurarea și amenajarea corespunzătoare a acestor locuri cu echipament specializat în această privință. Este necesar de reamintit, că este inadmisibilă utilizarea viceelor obișnuite de către această categorie de copii cu CES. Incomoditățile suferite de către acești copii și cadrele didactice în situația dată sunt prea neplăcute și degradante pentru a socoti că ele construiesc o atmosferă benefică pentru realizarea calitativă a educației incluzive în școală.

Vom remarca faptul, că introducerea unei persoane de susținere pentru toată școala nu rezolvă problema atunci când copiii cu CES se află în săli de clasă situate la diferite niveluri/clase și nu poate deservi concomitent doi copii care au nevoie de ajutor la momentul dat, fapt ce aduce la situația –cadrul didactic întrerupe lecția și se ocupă de necesitățile elevului dat, ceilalți elevi fiind dați uitării. Formula ideală ar fi însoțirea fiecărui copil de către o persoană special pregătită, dar această variantă este socotită de autorități prea costisitoare și, din păcate, acest gol este complectat tacit/pus pe umerii cadrelor didactice, fără o anumită remunerare. Autoritățile în mod abuziv exploatează cadrele didactice, încălcând drepturile lor personale și profesionale, impunându-i să activeze cu acelaș salariu mizer, care nu acoperă nici măcar necesitățile coșului minim de consum, efectuând un volum de lucru dublat/triplat.

Calitatea realizării educației incluzive depinde în mod direct de pregătirea cadrelor didactice pentru această activitate. Educarea copiilor cu CES necesită cunoștințe adăugătoare, speciale pentru această categorie de copii. Din păcate, acest compartiment-pregătirea anticipată a cadrelor didactice pentru această activitate nu a fost realizată, fapt ce aduce prejudicii ambelor părți. Evident, că pregătirea de mai departe a cadrelor didactice în universități trebuie să includă și acest compartiment- educația incluzivă, iar pentru cadrele didactice încadrate în câmpul mulcii este necesar de organizat suplimentar pregătirea corespunzătoare pentru asigurarea calitativă a educației incluzive. La părerea noastră, calea aleasă de Ministerul Educației de a aduce copiii cu CES în fața cadrelor didactice nepregătite pentru această activitate specifică este un act antipedagogic și antisocial- este inadmisibil de stresat ambele părți, riscând la un rezultat imprezibil, care poate avea și consecințe juridice grave pentru cadrul didactic, instituția de învățământ și imaginea școlii în societate.

Selecția copiilor cu CES, care pot fi instituționalizați în școala obișnuită, rămâne pînă la moment o problemă nedefinită pînă la capăt, dar care va influența puternic claitatea educației incluzive. Selecția copiilor cu CES, care pot fi instituționalizați în școala obișnuită, este o problemă decisivă pentru asigurarea realizării calitative a educației incluzive în școală, ea avînd multiple aspecte: umană, economică, pedagogică, psihologică, socială, morală, tehnică... Încercarea statului de a soluționa toate aceste probleme cu mînele cadrului didactic și a școlii slab, iar în multe cazuri, absolut nepregătită pentru realizarea calitativă a educației incluzive în școala, socotim, o cale inadmisibilă, fiind convinși că ea va aduce mai multe prejudicii de cît succese. De aceiași părere suntem și în soluționarea problemei asigurării tehnico-didactice a procesului educației incluzive de către cadrul didactic, care la momentul actual este obligat să asigure din salariul său mizer toate cele necesare pentru educația copiilor cu CES în clasă: curriculum individualizat, material didactic individualizat, suportul tehnic necesar etc.

Realizarea calitativă și cu succes a educației incluzive în școală depinde în mare măsură și de pregătirea corespunzătoare a părinților, a posibilităților lor de a susține copilul, școala în acest process. Este regretabil de constatat, dar criza economică, sărăcia, nivelul scăzut de posibilități a părinților de a participa activ în realizarea calitativă a educației incluzive în școală nu ne indică o ameliorare considerabilă a acetui proces întrun

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ: DIMENSIUNI, PROVOCĂRI, SOLUȚII
Materialele Conferinței științifico-practice internaționale

---

viitor apropiat, deci din nou toul este arucat pe umerii cadrului didactic și administrației școlii fără suportul financiar/material corespunzător din partea statului.

Introducerea educației incluzive în școala ordinară este o problemă nobilă pe care societatea trebuie să o resolve la un nivel calitativ corespunzător. Ea necesită eforturi sporite din parte tuturor actorilor acestui proces: statul, administrația publică locală, administrațiile instituțiilor de învățământ, cadre didactice, părinți, elevi și însăși copiii cu CES.

Analizând situația realizării educației inclusive în școală la momentul actual putem conchide că asigurarea calității realizării educației inclusive în prezența multiplelor lacune cu care se înfrunță astăzi școala, cadrul didactic, părintele, elevul cu CES, rămîne mai degrabă o soluție în perspectivă decît un succes al zilei de azi. Înlăturarea acestor lacune întrun termen cît mai scurt ne poate asigura o realizare calitativă a educației inclusive în școală.